

Slovenské sbírky a publikace právních předpisů

K r á l í k, L.*

KRÁLÍK, L.: Slovenské sbírky a publikace právních předpisů. Právní obzor, 102, 2019, č. 1, s. 3 – 21.

Slovak collections and publications of legal regulations. After the establishment of the Czechoslovak State in 1918 only Slovak official publications were published in the form of official newspapers or official bulletins. Regulations of executive Slovak authorities were announced there or the previously issued central regulations were republished. The Slovak version of the central collections of laws (official journal) was produced in the form of an official translation. The Slovak language as an authentic version of regulation was introduced from the end of 1921.

The first official collection publishing the generally binding statutes of law on the highest level proclaimed by the Slovak authorities commenced from 1939. After 1944, new collections established by the Slovak National Council were to be published. The Slovak official publication journals within the common state ceased their existence by 1959.

Key words: publication of law; promulgation of law; official journals; provincial codes; statutes; application of law

V dnešní době trvale rostoucí právní regulace formou obecných právních předpisů či dalších aktů je složité se orientovat v právním řádu, případně znát souvislosti tvorby práva. Podstatně by nám pak v těchto souvislostech mohla napomoci i znalost historického vývoje a principů publikace právních předpisů.

Publikace předpisů vydávaných slovenskými orgány či předpisů centrálních orgánů platných na území Slovenska v dobách společného státu, by měla být považována za nedílnou součást československého systému práva. Pro současného právního praktika i teoretika není již zřejmé, jaké předpisy a v jakém originálním jazykovém znění byly platné a závazné na Slovensku jako pramen práva v rámci československého státu po roce 1918 a jakou formou, resp. v jakých publikačních prostředcích, byly předpisy vyhlášovány a publikovány.

Dosavadní stav odborných prací zaměřených na slovenský systém vyhlásování obecně závazných předpisů v rámci společného státu je značně neuspokojivý. Je tudíž vhodné

* JUDr. Lukáš K r á l í k, Ph.D., právník ve státní správě, ČR.

Téma bylo částečně předneseno v rámci konference *VI. česko-slovenské právněhistorické setkání* pořádané PF Trnavské univerzity v Trnavě dne 1. června 2018.

Kompletní svazky sbírek předpisů byly pro účely této studie zpracovány v rámci archivního bádání z fondů Národního archivu v Praze, Moravské zemské knihovny v Brně, knihoven právnických fakult v Brně, Bratislavě a Trnavě, Slovenské národní knihovny a Univerzitní knihovny v Bratislavě v letech 2015 – 2018.

se pokusit komplexně zmapovat aplikaci principu formální publikace na slovenském území v rámci československého státu.

Důležitou otázkou je potvrzení teze o recepci bývalého rakousko-uherského systému vyhlášení právních předpisů po roce 1918 při vzniku československého státu a jejím nepřetržitým vývoji a pokračování až do dnešní doby. Ve slovenském prostředí tato otázka ještě souvisí s unifikací právního řádu a specifickou situací uherského práva.

V tomto textu by tak měla být analyzována situace v publikaci předpisů na slovenském území po vzniku československého státu v roce 1918, s další etapou samostatného slovenského státu po roce 1939 i s důrazem na rok 1944 a vznik nových publikačních prostředků v této době. Poslední etapa zahrnuje vývoj po roce 1945 až do šedesátých let 20. století, kdy měla skončit tradice samostatných slovenských sbírek v rámci československého státu.

Zásadní otázkou související s problematikou oficiálních pramenů psaného práva ve slovenském prostředí je také otázka jazyková. Závazná znění textů zákonů či jiných předpisů jsou pro účely aplikace práva v praxi klíčovou podmínkou.

Otázka vyhlášení či publikace právních předpisů je primárně pojata z pohledu normativního. Formální znění právních předpisů je ale konfrontováno s reálnou situací, jak byla v praxi litera zákona vůbec naplňována či modifikována. K tomu přispívá empirický přístup na základě výzkumu svazků sbírek předpisů zachovaných ve fondech středoevropských knihoven či archivů.

Úřední publikace po vzniku společného státu

Po vzniku republiky v roce 1918 nebylo o autonomii Slovenska a zákonodárné působnosti na ústavní úrovni žádné zmínky (na rozdíl od nově připojeného území Podkarpatské Rusi).¹ Primární úřední sbírkou, jako oficiálního publikačního prostředku sloužícího k vyhlášení všeobecně závazných předpisů platných na celém území státu, byla nově založená centrální *Sbírka zákonů a nařízení*.²

Poměry na území Slovenska upravil speciální zákon z prosince 1918, který měl upravit poměry na tomto území.³ Zákon se vztahoval na „*území bývalého království Uherského, které vláda Československé republiky do své správy vezme*.“⁴ Zaváděl slovenštinu jako úřední řeč na Slovensku. Jako zvláštní norma doplňující prozatímní ústavu dával specifickou moc vládě k zmocnění některého svého člena, aby vydával „nařízení“ na udržení pořádku, konsolidování poměrů a zabezpečení řádného státního života.⁵

¹ Více viz KRÁLÍK, L. Podkarpatská Rus a sbírky předpisů. In *Správní právo*, 2017, ročník L, číslo 1, s. 29-43.

² Více viz KRÁLÍK, L. *Sbírka zákonů a publikace předpisů po roce 1918* (připraveno do tisku).

³ Zákon č. 64/1918 Sb. z. a n., o mimořádných přechodných ustanoveních na Slovensku, ze dne 16. prosince 1918.

⁴ Toto územní vymezení může být poněkud matoucí, neboť z uherského území přecházela do Československa i oblast Podkarpatské Rusi, ale tento zákon se i v názvu a dalších paragrafech týkal pouze „Slovenska“. Není proto zřejmé, proč zákonodárce používal v celém textu zákona pojem Slovensko a pak zobecnil na bývalé uherské území.

⁵ § 14 zákona č. 64/1918 Sb. z. a n. Zmocnění ministra vydávat nařízení s obecnou platností mělo pocházet z uherské tradice (na rozdíl od stavu v bývalé rakouské části monarchie), více viz VOJÁČEK, L. Počátky na-

Na ústavní úrovni prozatímní ústava z listopadu roku 1918 deklarovala zákonodár-
nou pravomoc Národní shromáždění pro celý stát i jednotlivé jeho části.⁶ Zákony musely
být vyhlášovány do 8 dnů ode dne usnesení parlamentem. Více k způsobu vyhlásování
nebylo ústavou upraveno.

Navazující ústava z roku 1920 zopakovala na obecné úrovni základní rámec pro prin-
cip formální publikace, když uvedla povinnost vyhlášení platného zákona způsobem,
který stanoví zákon.⁷ Zároveň výslovně zdůrazněno, že zákonodárná a správní činnost
zemských sněmů skončila.⁸ Zanikla tak skupina obecných právních předpisů ve formě
zákonů na zemské úrovni. Stále však pokračovalo vydávání předpisů na nižší úrovni
exekutivních orgánů zemí.

Sbírka zákonů a její jazykové verze

Recepce právního řádu po vzniku republiky v roce 1918 se projevila i převzetím
tradice systému vyhlásování obecně závazných předpisů v oficiálních sbírkách předpisů
a principu formální publikace.

Nově byl zřízen oficiální publikační prostředek pro společný stát - *Sbírka zákonů
a nařízení státu československého*,⁹ v kterém měly být vyhlášovány pouze „zákony“. Ostatní
podzákoné obecné normy musely pak být tedy vyhlášovány v dalších publikač-
ních prostředcích, i když tak nebylo výslovně řečeno.

Sbírka měla být podle první československé publikační normy z roku 1918 vydávána
v jazyce českém jako zněním „původním“.¹⁰ Publikační předpis se tak výslovně věnoval
problematice autentického textu předpisů. Vedle toho měla být vydávána i v překladov-
ém znění slovenském.

Navazující novou publikační normou z roku 1919 byly doplněny jako druhy vyhla-
šovaných předpisů státní smlouvy a nařízení zemských úřadů. Ohledně jazykových verzí
vyhlásovanych předpisů bylo stanoveno, že původním zněním je pouze znění české a ve-
dle něho měl být publikován úřední překlad německý a slovenský.¹¹

Novela zákona z roku 1921 doplnila, že původním zněním vyhlášeným ve sbírce
může být i znění slovenské. Předpisy vyhlášené ve sbírce česky měly být ve slovenské
verzi uveřejněny v Úředních novinách. Oproti tomu, předpisy vyhlášené v původním
slovenském znění ve sbírce slovensky byly, naopak, republikovány česky v Úředním
listě Československé republiky.¹²

řizovací činnosti ministra s plnou mocí pro správu Slovenska (1918 až konec dubna 1919). Právněhistorické
studie, číslo 36, Praha : Karolinum, 2003, s. 113-127.

⁶ § 4 zákona č. 37/1918 Sb. z. a n., o prozatímní ústavě, o národním shromáždění, ze dne 13. listopadu 1918.

⁷ Zákon č. 121/1920 Sb. z. a n., kterým se uvozuje ústavní listina Československé republiky, ze dne
29. února 1920.

⁸ § 7 zákona č. 121/1920 Sb. z. a n.

⁹ Zákon ze dne 1. listopadu 1918 č. 1/1918 Sb. z. a n., jímž se upravuje vyhlásování zákonů a nařízení.

¹⁰ § 1 zákona č. 1/1918 Sb. z. a n.

¹¹ § 3 zákona č. 139/1919 Sb. z. a n. ze dne 13. března 1919, jímž se upravuje vyhlásování zákonů a naří-
zení, ve znění účinném do 31. prosince 1921.

¹² § 3 zákona č. 500/1921 Sb. z. a n., účinný od 31. prosince 1921.

Od konce roku 1921 byl tak původní jazyk sbírky změněn z českého výslovně na „československý“, čímž zohledňoval nově přijatý jazykový zákon z roku 1920.¹³ Podle něho řadování všech soudů, úřadů, ústavů, podniků a orgánů republiky se dělo v jazyce československém včetně jejich vyhlášek. V případě samosprávných úřadů a zastupitelských sborů se jazyk vyhlášek měl stanovit mocí výkonnou.

Nově měla být sbírka vydávána také i jako úřední překlad v jazyce německém, polském, maďarském a jazyce určeném pro Podkarpatskou Rus.

Slovenská překladová verze sbírky zákonů v době první republiky vycházela v praxi jako samostatná příloha Úředních novin (v části II.) pod názvem *Sbierka zákonov a nariadení štátu československého* od ročníku 1922 až do konce roku 1938, kdy proběhla změna v systému vyhlásování předpisů.¹⁴ Tato verze byla pouhou republikací a neautentickým vydáním se závaznými důsledky vyhlášení.¹⁵

Po druhé v historii společného státu byla pak zřízena slovenská jazyková verze centrální sbírky zákonů novou publikační normou z roku 1948. Sbírkou zákonů měla vycházet současně také ve vydání slovenském pod názvem *Sbierka zákonov republiky Československej*. V tomto vydání se jednak uveřejňovalo úřední slovenské znění předpisů a opatření vyhlásováných původně česky, jednak se v něm přetiskovalo (republikovalo) původní znění předpisů a opatření vyhlásováných ve sbírce zákonů slovensky.¹⁶

Od prvního ročníku 1949 ještě neměla slovenská verze určeného vydavatele.¹⁷ Později od ročníku 1954 byl změněn název slovenské překladové verze na *Zbierka zákonov republiky Československej* a administrace s tiskem probíhaly již v Bratislavě. Od ročníku 1959 výslovně vydávalo slovenskou verzi sbírky zákonů pověřenectví vnitra, aby od ročníku 1960 převzalo vydávání pověřenectví spravedlnosti. Později za doby federace sbírku vydával Federální statistický úřad a po roce 1990 Federální ministerstvo vnitra.¹⁸

Publikace slovenské verze centrální sbírky zákonů přetrvala od roku 1949 až do konce společného státu v roce 1992. Tato verze zahrnovala pouze úřední překlady

¹³ Zákon č. 122/1920 Sb. z. a n., podle § 129 ústavní listiny, jímž se stanoví zásady jazykového práva v republice Československé, ze dne 29. února 1920.

¹⁴ Podle stavu dosavadních bádání můžeme povrdit prokazatelně její vydávání minimálně v ročnících 1924 (ve fondu Národní knihovny v Praze) nebo např. 1929, 1931, 1934 nebo 1937 (svazky dochované v knihovně Právnické fakulty Univerzity Komenského v Bratislavě). Není možno, podle stavu současných fondů jednoznačně potvrdit, zda v praxi reálně vycházela překladová slovenská verze sbírky zákonů podle zákonných požadavků v období let 1918 až 1921. Vzhledem k neexistující právní terminologii ve slovenském jazyce je možno ale předpokládat, že slovenské verze v tomto období reálně nevycházela.

¹⁵ Tisk probíhal v tiskárně Novina v Bratislavě, na Třídě krále Alexandra 12.

¹⁶ § 3 zákona č. 214/1948 Sb.

¹⁷ Administrace sídlila na stejné adrese jako Sbírkou zákonů na Tržišti 9 na Malé Straně a tisk prováděla Státní tiskárna v Karmelitské ulici.

¹⁸ Od ročníku 1960 byla sbírka přejmenována na *Zbierku zákonov Československej socialistickej republiky* a od ročníku 1990 na *Zbierku zákonov Českej a Slovenskej Federatívnej Republiky*.

Administrace sbírky byla vedena v SEVT, Bratislava, později po roce 1969 v SEVT v Praze. Tisk probíhal v Knižních závodech Bratislava (později Polygrafické závody) a pak po roce 1969 přešel zpět do Prahy do Státní tiskárny. Všechny svazky z daného období (1949 – 1992) jsou umístěny ve fondu právnícké knihovny Právnické fakulty Univerzity Komenského.

předpisů do slovenštiny, které byla takto originálně zveřejňována. Zároveň se zde opětovně republikovaly předpisy autenticky vydané ve slovenštině v centrální sbírce zákonů.

Unifikace právního řádu

S recepcí bývalého rakousko-uherského právního řádu do právního řádu nové republiky po roce 1918 přešly i původní rakouské předpisy, aniž by byl publikován jejich závazný text ve slovenštině i češtině. Výslovně bylo v některých případech zvláštní novou normou předepsáno, že se původní rakouský předpis rozšiřuje svojí platností na území Slovenska a přitom nebyl takový text předpisu vyhlášen v úplném znění v novém státním jazyce.¹⁹

V souvislosti problémem recepcí a unifikace právního řádu byl opětovně zmiňován plánovaný projekt vytvoření ústředního celostátního úložiště textů norem – tzv. *legislativní archiv*, kde by byly dostupné a dohledatelné platné právní normy na území Československa, a to v jazyce státním a autentickém.²⁰

Ve slovenské části společného státu po vzniku republiky (ještě silněji než v české části země) zaznívaly hlasy řešící problém republikace původních předpřevratových předpisů, a to především předpisů uherského obyčejového práva.

V této otázce se silně angažovala především akademická sféra, když profesorským sborem bratislavské právnické fakulty bylo také sepsáno tzv. *Memorandum o potřebě unifikace právního řádu v Čsl. republice*, v němž byly vysloveny dva požadavky, a to republikace předpřevratových norem v jazyce státním a unifikace právního řádu. Důvodem byla také aktuální legislativní situace, kdy do původních autentických textů předpisů v jazyce německém a maďarském byly zanašeny novelami již česká (slovenská) znění novelizačních předpisů.²¹

V tomto memorandu byly dále vznešeny dva návrhy, jak řešit tuto nepřehlednou legislativní situaci. Za prvé, v novelách zákonů mělo být zároveň republikován platné úplné znění předpisu v jazyce státním a všech prováděcích souvisejících předpisů jako znění autentické. Za druhé, zákony a nařízení původně vyhlášené v autentickém znění německém a maďarském měly být přeložené a vydané v příloze ke sbírce zákonů na základě zmocnění zvláštního zákona. A zvláštní zákon by je pak prohlásil za znění autentické. Účinnost těchto předpisů by pak nastávala od data nového vydání. Za třetí, dosud platné zemské zákony by měly být vydány ministerstvem vnitra ve zvláštní sbírce.

¹⁹ LAŠTOVKA, K. K problému publikace všeobecných právních norem, s. 403. V tomto článku byla recenzována monografie Ervína Hexnera *Štúdie k problému publikácie všeobecných právnych predpisov*, Bratislava : Hospodárstvo a právo, 1936 a citovány její závěry.

²⁰ Ibidem. Dále také k fenoménu tzv. *legislativního archivu* a republikace obdobně znovu LAŠTOVKA, K. Republikace právních norem předpřevratových. *Právny obzor*, 1936, ročník XIX, č. 14, s. 373-378.

²¹ Memorandum bylo vydáno jako separát pod názvem *Memorandum profesorského zboru Právnické fakulty UK v Bratislavě o potřebě unifikace právního řádu v Čsl. republice*. Bratislava : PF UK, 1935 a zároveň otištěno v periodiku *Prúdy*, 1935, č. 7.

Podzákonné publikační prostředky

První zmínku o speciálním úředním periodiku pro Slovensko na podzákonné úrovni lze dohledat v předpisech ústřední vlády ve vyhlášce o úředním listu z ledna 1919. Vedle uveřejnění v Pražských novinách mohlo být zvláštními předpisy stanoveno, aby byl předpis vyhlášen i v úředním listě vycházejícím na Slovensku.²² Jednalo se tak o úpravu vztahů v oblasti publikačních prostředků na nižší úrovni.

Tento publikační prostředek nebyl vydáván na základě zákonného zmocnění, ale byl zřízen nařízením ministra pro Slovensko z prosince 1918.²³ V praxi začal vycházet od ledna 1919 pod názvem *Úradné noviny* v Žilině pouze ve slovenském jazyce. Vydavatelem se stal formálně ministr Šrobár jako „*plnomocník vlády Československej republiky pre správu Slovenska*“ a odpovědným redaktorem se stal Dušan Porubský.

Jako první bylo ve sbírce publikováno oznámení o zvolení prezidenta republiky ze dne 14. listopadu 1918. Až jako třetí v řadě vyšlo nařízení ministra pro Slovensko zřizující tento publikační prostředek. V novinách se měla publikovat nařízení, která nabývala platnosti dnem vyhlášení. Všechny publikace, které se dříve prováděly podle platných uherských zákonů v novinách Budapešti Közlöny, se nyní měly odehrávat prostřednictvím *Úradných novín*.

Již od prvního ročníku se noviny dělily na část normativní (úřední), kde se uveřejňovaly obecně závazné předpisy pro slovenské území.²⁴ Mimo to byly publikovány např. „*predvolávací oznamy*“²⁵ nebo výběr ze Sbírký zákonů, vyhlášení veřejných soutěží, předvolání k soudním jednáním, jmenování a předpisy jiných orgánů, jako např. vyhlášky advokátní komory. V části neúřední byly publikovány ostatní texty, jako např. inzerty.

Od druhé poloviny roku 1919 byla již redakce přesunuta do Bratislavy. Ve třetím ročníku byl vedle ministra jako vydavatele zřízen zvláštní post „*správce Úradných novín*“.

Ohledně závaznosti nařízení ministra pro Slovensko a jejich poměru k systému vyhlášení obecně závazných předpisů je třeba uvést, že první publikační norma z roku 1918 pouze hovořila o vyhlášení zákonů a nařízení ve sbírce zákonů. Přesnější úprava na zákonné úrovni přišla v navazující druhé publikační normě z roku 1919. V centrální sbírce se měla vyhlášovat nařízení ústředních úřadů státních (což ministr s plnou mocí jistě byl), ale v praxi se tak nedělo.²⁶ Naopak některá nařízení se objevila ve sbírce zákonů a pak byla již jen republikována v těchto novinách, a to pouze mezi nečíslovanými akty.²⁷

²² Vyhláška veškerého ministerstva ze dne 23. ledna 1919, č. 58/1919 Sb. z. a n., o úředním listu československého státu.

²³ Nařízení č. 3/1918 Ú. n. ze dne 23. prosince 1918, o zřízení *Úradných novín*.

²⁴ Vyhláška č. adm. 88/22420 ze dne 18. prosince 1920, o luštení kukurice, *Úradné noviny*, 1921, ročník III., číslo 1-2, strana 4.

²⁵ Např. ze dne 6. října 1928, č. 9252, *Úradné noviny*, 1928, ročník X., část I., číslo 41, strana 1.

²⁶ Zákon Národního shromáždění ze dne 13. března 1919, č. 139/1919 Sb. z. a n., jímž se upravuje vyhlášení zákonů a nařízení.

²⁷ Viz VOJÁČEK (2003).

Na druhou stranu je nutno zdůraznit, že pouze některá z těchto nařízení slovenského ministra byla publikována v centrální sbírce zákonů a nařízení. Druhá publikační norma výslovně umožňovala vyhlášení i jinou formou než pouze ve sbírce zákonů a demonstrativně vyjmenovala právě například i formu vyhlášení předpisů v „*úředních listech*“.²⁸ Nebylo nutné pro nabytí závaznosti nařízení publikovat v centrální sbírce a stačilo pouze vyhlášení v Úradných novinách.

Dalším zdrojem na zákonné úrovni upravujícím výslovně publikační funkci slovenských úředních novin byla druhá centrální publikační norma z roku 1919. Podle ní měly noviny uveřejňovat ve slovenském znění předpisy vydané ve sbírce v původním originálním českém znění.

I v průběhu existence slovenského státu stále tento publikační prostředek plnil svou funkci. V průběhu ročníku 1939 byl pouze technicky reflektován vznik samostatného slovenského státu, kdy do čísla 37 jej vydávalo Prezidium ministerskej rady a následovně to již bylo předsednictvo vlády (slovenské).

Z hlediska obsahového byly publikovány v části všeobecné (úřední) především normy ústředních orgánů státní správy, jako např. vyhlášky ministerstev, předsedy Nejvyššího kontrolního úřadu pro zásobování, předsedy Rolnické komory i listy prezidenta republiky²⁹ a jiné. V neúřední části to byly například firemní oznámení, pozvánky na valné hromady či jmenování a další. Od ročníku 1940 bylo zrušeno rozdělení na úřední a neúřední část, ale stále byly vyhlášovány všechny původní druhy obecných předpisů, správních aktů i ostatních neúředních oznámení. Předsednictví vlády v Bratislavě plnilo funkci redakce i administrace. Na konci března 1945 vyšla poslední částka posledního ročníku (XXVII.).³⁰

Župní úřední periodika

Specifickým úředním periodikem pouze na nižší úrovni, ve kterém byly vyhlášovány či oznamovány různé druhy předpisů či správních a jiných aktů, byly úřední župní noviny. Tato periodika byla vydávána již před vznikem republiky a pokračovala ve své funkci i v novém státě. Župní noviny byly prohlášeny za úřední vydání, jejichž jednotlivé publikované akty zavazují obecně stejnou silou všechny adresované úřady.

Zásadní změny do organizace veřejné správy měl přinést zákon o zřízení župních a okresních úřadů z roku 1920 („župní zákon“),³¹ který pro Slovensko vstoupil do účinnosti a byl také proveden do praxe, na rozdíl od českých zemí. Vnitřní správu státu měly obstarávat na nižší úrovni župní úřady a jim podřízené okresní úřady. Samosprávnou funkci mělo vykonávat župní zastupitelstvo, jehož předsedou byl župan.

²⁸ § 2 zákona č. 139/1919 Sb. z. a n.

²⁹ Např. nečíslovaný list prezidenta republiky ze dne 14. března 1945, publ. v čísle 12, ročník 1945 (XXVII.), s. 245.

³⁰ Poslední částka (číslo) č. 12 Úradných novin vyšla dne 24. března 1945. Redakce a administrace sídlila ve Vládní budově a tisk prováděla tiskárna Andreja v Bratislavě.

³¹ Zákon č. 126/1920 Sb. z. a n., o zřízení župních a okresních úřadů („župní zákon“) ze dne 29. února 1920, účinný od 1. března 1920.

Župní zastupitelstvo mělo pro svůj obvod vydávat podrobnější předpisy k zákonům Národního shromáždění, pokud ho vláda zmocní. Zastupitelstvo mohlo také vydávat v mezích zákonů a nařízení statuty na úpravu záležitostí zřizovaných ústavů a zařízení. Předpisy přijaté župními zastupitelstvy vyžadovaly ke své platnosti potvrzení ministerstva vnitra v dohodě s příslušnými ministerstvy. Pokládaly se za potvrzené, jestliže ministerstvo vnitra do tří měsíců nevyjádřilo nesouhlas. Měly být vyhlášovány v župním úředním listu a nabývat působnosti patnáctým dnem po vyhlášení.³² Usnesení župního zastupitelstva a okresního výboru byla také náležitě vyhlášována způsobem určeným příslušnými orgány.

V župních úředních novinách měly být uveřejňovány župní statuty, nařízení ministeriální nebo jiných vyšších ústředních úřadů. Dále mohla být také být zveřejňován uzavření veřejného významu, nařízení vyžadujících dalšího provedení, uveřejnění osobních záležitostí dalšího významu, souběhů úředních vyhlášek. Mimo to probíhalo v novinách uveřejnění všech úředních zpráv, které nebyly důvěrné, a nebyly určeny pouze pro jeden úřad, ale pro větší okruh úřadů.

Vedle toho mohly být také v župních novinách publikovány akty, které župan uznal za hodné veřejného zájmu a také akty vydané úřady, které si výslovně noviny předplatily. Na tomto příkladu je zřejmé, že záleželo na diskreci vydavatele (župana) a nešlo o klasický princip vyhlášení obecně závazných předpisů na základě principu formální publikace.

Župní noviny měly vycházet v úředním jazyce slovenském a dělit se na jednotlivé díly: I. Statuty a uzavření veřejného významu, II. Další vybavení vyžadující nařízení veřejného významu, III. Nařízení veřejného významu bez dalšího provedení, IV. Osobní chýry (zprávy), V. Souběhy, úřední vyhlášky, oběžníky, VI. Zprávy inspektorátu župy.³³ Tento obsah se mírně lišil v jednotlivých župách, ale v základu zůstával jednotný.

Obce a města měly povinnost si předplatit úřední noviny a zároveň zde měly také uveřejňovat své vyhlášky, za které byly povinny platit.³⁴ Další úřady, jako např. berní nebo četnické, měly dostávat výtisk bezplatně.

První skupinou úředních župních novin byly původní noviny, které vycházely již v dobách uherské monarchie, jako např. *Úradné noviny župy Prešpurskej*³⁵ (v souhrnném pozdějším vydání v roce 1920 již přejmenované na „*Bratislavskej*“).³⁶

Jiné župní úřední časopisy je možno dohledat až v novém státě, jako například *Nitrianske noviny, úradný časopis župy nitrianskej*, vydávané župním úřadem v Nitre s prv-

³² § 56 – 57 župního zákona.

³³ Viz např. *Úradné noviny župy XVIII. (Pohronskej)*, 1923, ročník I., číslo 1, strana 1.

³⁴ Za jednosloupcový řádek to bylo 50 h a za dvousloupcový řádek 80 h, viz *Úradné noviny župy Zvolenskej*, 1923, ročník I., číslo 1, strana 1.

³⁵ *Úradné noviny župy Prešpurskej*, 1919, ročník XXVIII., číslo 7-8, vydané 20. února, strana 1.

³⁶ Dalšími tradičními úředními novinami byly např. *Úradné noviny župy abaujturianskej a mesta Košíc* nebo *Úradné noviny župy Komárňanskej a mesta Komárna (Komárom vármegye és Komárno város Hivatalos lapj)*. Jejich XVI. ročník v roce 1920 byl také otisknut v maďarštině, kdy byly výslovně zmíněny technické důvody s tím, že později budou noviny vycházet již ve slovensko-maďarské verzi, což se stalo až na konci září téhož roku, viz *Úradné noviny župy Komárňanskej a mesta Komárna*, ročník XVI., číslo 25, 30. září, strana 1.

ním ročníkem 1919 (od ročníku 1923 je nahradily *Úradné noviny župy nitranskej*). Dalšími byly také např. *Úradné noviny župy turčianskej* vydávané župním úřadem v Turčianskom sv. Martinu od roku 1919 (od ročníku 1923 je nahradily *Úradné noviny župy považskej*), *Úradné noviny župy tekovskej* vydávané župním úřadem ve Zlatých Moravciach od roku 1919. O rok později přišly *Úradné noviny župy zvolenskej* vydávané župním úřadem v Banské Bystrici (od ročníku 1923 je nahradily *Úradné noviny župy Pohronskej* vydávané župním úřadem ve Zvoleně).

Kupříkladu *Úradné noviny župy liptovskej* byly vydávány od roku 1920 (od ročníku 1923 je nahradily *Úradné noviny župy podtatranskej*) Župním úřadem v Liptovském Mikuláši a ve svém úvodu výslovně deklarovaly, že v roce 1919 je nebylo možno z důvodů těžkých poměrů vydávat. Noviny měly sloužit k vyhledávání předpisů všeobecného zájmu a nařízení župní ústřední správy.

Se změnou politického rozdělení v roce 1928 bylo ukončeno vydávání původních župních úředních novin. Od ročníku 1929 v souvislosti s novým organizačním územním rozdělením byly vydávány nové místní úřední noviny – *Úradné noviny pro politické okresy* (např. pro politické okresy Trnava a Košice).

Zřízení zemských věstníků a Krajský vestník pro Slovensko

Od počátku roku 1928 bylo v souvislosti se změnou vnitřního politického uspořádání na základě novely původního zákona o organizaci politické správy z roku 1920 přistoupeno ke změnám v organizačním uspořádání územních samosprávných celků.³⁷ Staronově byly zřízeny zemské správní obvody pod názvy země Česká, Moravskoslezská, Slovenská a Podkarpatská a pro každou zemi byl zřízen zemský úřad, na Slovensku se sídlem v Bratislavě.³⁸

V případě Slovenska byla aktuální změna, kdy v případech, kde župní zákon nebo jiné zákony původně hovořily o župě, županovi, župních úřadech atd., nastoupila země, zemský prezident, zemský úřad, zemské zastupitelstvo a zemský výbor. Původní právní předpisy i v jednotlivých zemích nebo župách, zůstávaly v platnosti.³⁹

V celé republice na místo původních zemských zákoníků (sloužících po roce 1918 již jen jako faktické úřední věstníky) nebo župních úředních věstníků (listů) nastoupily zemské věstníky.⁴⁰ Podrobnosti mělo určit ministerstvo vnitra,⁴¹ které tento úkol provedlo oběžníkem. Na Slovensku začal tak vycházet zemský věstník, vedle již stávajících Úradných novin.⁴²

³⁷ Více viz KRÁLÍK, L. Moravský zemský zákoník. *Moderní dějiny*, 2016, ročník 24, číslo 2, s. 97-11; nebo KRÁLÍK, L. Slezský zemský zákoník. *Acta Universitatis Carolinae Iuridica*, 2017, ročník LXIII, číslo 1, s. 25-36.

³⁸ Zákon ze dne 14. července 1927, č. 125/1927 Sb. z. a n., o organizaci politické správy, část druhá.

³⁹ Zákon organizaci politické správy, úvodní ustanovení, odst. 1.

⁴⁰ Více k zemským zákoníkům a věstníkům viz KRÁLÍK, L. Český zemský zákoník. *Právník*, 2017, číslo 9, s. 783-798.

⁴¹ § 101 zákona č. 126/1920 Sb. z. a n., ve znění zákona č. 125/1927 Sb. z. a n.

⁴² Oběžník min. vnitra z 21. června 1928 č. 33446-3-1928 o provedení zákona o organizaci politické správy, publ. pod č. 1/1928 Krajin. vestníku.

Nový úřední věstník byl na slovenské zemské úrovni pojmenován jako *Krajinské noviny pre Slovensko*. Ale již v průběhu prvního ročníku (od čísla č. 10) byl přejmenován na *Krajinský vestník pre Slovensko*. První číslo sbírky vyšlo dne 28. srpna 1928, vydával ji Krajinský úřad. Velikostí a vnější úpravou se měly shodovat se Sbírkou zákonů a nařízení.

Jako první položka vyšel zmíněný oběžník ministerstva vnitra (jako publikační norma) o provedení zákona o politické správě. Zřizoval novou sbírku pod názvem *Zemský vestník (Krajinské noviny) pre Čechy, Moravu a Sliezske, pre Slovensko, pre Podkarpat-skú Rus*. Stanovil zásady publikace právních předpisů v těchto zemských věstnících. Zemské věstníky byly určeny pro veřejné vyhlásování usnesení zemských zastupitelstev a výboru. Dále v nich měly být publikovány vyhlášky, opatření nebo rozhodnutí vlády a ústředních či zemských úřadů či případně jiných orgánů, pokud měly být podle platných předpisů (nebo rozhodnutí krajinského prezidenta) vyhlášovány ve věstnících (novinách), v zemských zákonících či župních úředních novinách.

V Krajinských novinách mohly být vyhlášovány akty (jestliže to krajinský prezident uznal za účelné) jako usnesení, rozhodnutí, opatření, oznámení a vyhlášky sborů, orgánů a úřadů, pokud svojí všeobecnou povahou, veřejnou důležitostí, především svým vztahem k dané zemi (krajině) byly vhodné k tomuto způsobu vyhlášení a žádnými jinými platnými předpisy nebyl stanoven způsob jejich veřejného vyhlášení.

Vyhlásování v Krajinských novinách nevyklučovalo i jiný způsob vyhlášení, jako např. v úředním listě, na úřední desce, veřejným vyvěšením či jinými způsoby. Toto výslovné zmínění i jiných způsobů vyhlášení předpisů naznačuje stále platný způsob materiální publicity vyhlásování právních předpisů i v tomto období naší právní historie. Pokud nebylo stanoveno výslovně jinak, platil den rozeslání částky za den vyhlášení všech předpisů obsažených v částce. Účinnost předpisů počínala 15. dnem po dni vyhlášení.

Ohledně dodávání věstníku veřejným úředním orgánům a obcím, stejně jako o způsobu jejího vystavení k veřejnému nahlédnutí, měla platit příslušná ustanovení týkající se zemských zákoníků a župních úředních novin.⁴³

Slovenská verze oběžníku otisknutá v úplném úvodu Krajinských novin se lišila od verze obecné, která vyšla například v úvodu obdobného věstníku zřízeného pro Podkarpatskou Rus. Tato speciální slovenská verze místo zemských orgánů počítala s orgány „krajinskými“ a na místo zemského věstníku s Krajinskými novinami. V praxi se tak projevilo, že namísto jednoho společného zemského věstníku byly vydávány věstníky pro jednotlivé země.

Na rozdíl od Podkarpatské Rusi pak pro Slovensko vyšel v návaznosti na centrální publikační normu (oběžník) i speciální předpis vycházející ze zákonného zmocnění v zákoně o organizaci politické správy.⁴⁴ Místo dosavadních zemských zákoníků a župních úředních novin měly ze zákona nově vycházet zemské věstníky.⁴⁵

⁴³ § 5 odst. 3 oběžníku.

⁴⁴ Vyhláška krajinského prezidenta ze dne 25. července 1928 č. 5582-1928, o vydávání Krajinských novin pre Slovensko, publ. pod č. 2/1928 Kraj. vestník (noviny), Krajinské noviny, 1928, ročník I., číslo 1, strana 2, více k publikaci předpisů na území Podkarpatské Rusi v době první republiky, viz KRÁLÍK, L. Podkarpatská Rus a sbírky předpisů. In *Správní právo*, 2017, ročník L, číslo 1, s. 29-43.

⁴⁵ § 101 odst. 2 zákona o organizaci politické správy.

Původním jazykem předpisů byla určena slovenština a pro jazykovou menšinu v daných obcích měly být vybrané důležité výnosy opublikovány v jejich jazyce jako příloha novin.

Zvláště byly upraveny případy, kdy urgentní výnosy vyžadující okamžité provedení měly být přímo v originálním znění přiloženy k částce věstníku a posléze měly být řádně opublikovány i s publikačním číslem. Tímto způsobem se opět projevil princip materiální publikace v praxi.

V praktickém životě sbírky vycházely především druhy aktů jako nařízení, vyhlášky,⁴⁶ oběžníky vydávané krajským úřadem nebo krajským prezidentem (prezidia krajského úřadu), dále také usnesení krajského výboru a také republikace aktů ústředních orgánů.⁴⁷

Od částky (číslo) 19 ročníku 1938 vydané v červnu tohoto roku vycházely některé publikované akty i v němčině nebo maďarštině. Poslední ročník této sbírky (věstníku) v rámci československé republiky vyšel pro rok 1939.

Autonomie a sbírka zákonů druhé republiky

Na centrální úrovni nastala změna formy publikace sbírky zákonů v období druhé republiky na přelomu roku 1938 a 1939. Slovensku byla v listopadu 1938 na ústavní úrovni dána autonomie, když měla být zřízena zemská vláda a sněm. S ohledem na ústavní změny byla sbírka zákonů od 1. ledna 1939 přejmenována na *Sbírku zákonů a nařízení republiky Česko-Slovenské* a vycházela ve dvou samostatných dílech.⁴⁸

První díl (Sbírka I.) obsahovala kromě zákonů především podzákonné předpisy, jako nařízení vlády i nařízení všeobecné povahy Slovenské zemské vlády, vlády Podkarpatské Rusi a další akty. Původním jazykem zákonů a nařízení pro Sbírku č. I byl jazyk český nebo jazyk slovenský, pokud se předpis týkal země Slovenské, jazyk slovenský. Ostatní předpisy vztahující se pouze na území Slovenska nebo Podkarpatské Rusi byly vydávány v jejich úředních řečech jako původním jazyce. Právní předpisy vyhlášené ve Sbírce I. pouze ve znění slovenském se uveřejňovaly v českém překladu v Úředním listě republiky Česko-Slovenské.

Sbírka č. II. zahrnovala především zákony ve věcech, které nebyly společnými, a dále také např. nařízení s působností pro obvod země České nebo Moravskoslezské. Byla vydávána v jazyce českém, jako jediném znění původním. Předpisy vyhlášené pouze ve znění českém byly uveřejňovány ve slovenském překladu v Úředních Novinách.

Předpisy vyhlášené ve Sbírce I. pouze ve znění slovenském byly vyhlášovány v překladu do úředního jazyka Podkarpatské Rusi v Úředním Věstníku vlády Podkarpatské Rusi. A naopak právní předpisy původně vyhlášené v úředním jazyce Podkarpatské Rusi se měly uveřejňovat ve slovenském překladu v Úředních Novinách.

⁴⁶ Např. vyhláška krajského prezidenta z 10. prosince 1931, č. 1/1932 Krajín. vestníku, o směrnicích pro udělování podpor kulturním a uměleckým spolkům.

⁴⁷ Např. vyhláška ministra zemědělství ze dne 25. listopadu 1933 č. 143.715, publ. pod č. 370/1933 Krajín. vestníku, kterou se omezuje doprava paznechtatého dobytka z království Rumunského.

⁴⁸ Vládní nařízení č. 392/1938 Sb. z. a n., o Sbírce zákonů a nařízení republiky Česko-Slovenské, ze dne 30. prosince 1938.

Slovenský stát po roce 1939

Od prvního dne samostatného slovenského státu v březnu 1939 vycházela nová sbírka zákonů pro samostatný slovenský stát s původním jazykem slovenským, zavedená publikační normou z roku 1939.⁴⁹

Název sbírky zněl *Slovenský zákoník* a první částka vyšla s úvodním publikovaným předpisem, kterým se stal právě zákon o samostatném Slovenském státě.⁵⁰ Tato sbírka byla prvním oficiálním všeobecným publikačním prostředkem ve slovenské historii, kde byly vyhlášovány všeobecně závazné právní předpisy na úrovni zákona a přijímané v rámci zákonodárné působnosti slovenskými orgány.

Zákoník mělo redigovat předsednictví vlády, které mělo vydat podrobnější předpisy o dodávání sbírky úřadům.⁵¹ Předpisy vyhlášené v zákoníku se kromě jiného mohly uveřejnit podle potřeby i jiným vhodným způsobem jako např. v denním tisku, rozhlasě, úředním časopisem. Tento náhradní způsob vyhlášení ale nenahrazoval řádné formální vyhlášení v zákoníku. Nebyl tedy uplatňován princip materiální publikace.

V zákoníku byly publikovány různé druhy norem a to nejen druhy předpisů, se kterými počítala ústava či publikační norma. Jednotlivými akty byly především zákony, ústavní zákony,⁵² branný zákon, finanční zákony, nařízení s mocí zákona,⁵³ vládní nařízení (tvořící většinu materie zákoníku),⁵⁴ vyhlášky předsedy vlády,⁵⁵ vyhlášky ministerstev a dále také podzákoné normy dalších ústředních orgánů jako např. opatření Slovenské národní banky či vyhlášky Ústředního úřadu hospodářského.

Zvláštní recepční normou bylo ustanovení, které výslovně prohlašovalo, že předpisy publikované od 6. října 1938 do 14. března 1939 v *Krajinském vestníku* a *Úředních novinách* se přejímají, i když měly být vyhlášovány v jiných sbírkách. Změna publikační normy přišla již v následujícím roce 1940.⁵⁶

⁴⁹ Zákon č. 14/1939 Sl. z., ze dne 14. března 1939, o Slovenském zákoníku.

⁵⁰ Částka č. 1 ze dne 14. března 1939 a zákon č. 1/1939 Sl. z. ze dne 14. března 1939, o samostatném Slovenském státě. Redakci vedlo ministerstvo vnitra – administrace Slovenského zákoníku v Bratislavě. Zajímavostí například bylo, že ceny částek byly při dodání do ciziny o polovinu vyšší.

⁵¹ Např. vládní nařízení ze dne 19. května 1939 č. 109/1939 Sl. z., o redakci Slovenského zákoníku.

⁵² Např. ústavní zákon ze dne 21. července 1939 č. 185/1939 Sl. z., o Ústavě Slovenské republiky.

⁵³ Např. nařízení s mocí zákona ze dne 17. listopadu 1943 č. 157/1943 Sl. z., o uvolňování zaměstnanců pro Ústřední hospodářský ústav.

⁵⁴ Např. vládní nařízení ze dne 22. května 1942 č. 101/1942 Sl. z., „o hubení buriny“.

⁵⁵ Vyhláška předsedy vlády ze dne 27. ledna 1940, č. 12/1940 Sl. z., o úředních časopisech.

⁵⁶ Zákon ze dne 18. ledna 1940 č. 11/1940 Sl. z., o vyhlášení právních předpisů a úředních časopisech (publikační norma). Vedle samotného zákoníku byly zavedeny také úřední časopisy publikované pro oblasti státní správy. Pro jednotlivé gesce ministerstev to byly např. *Úřední noviny* (předsednictvo vlády), *Zemský vestník* (ministerstvo vnitra), *Vestník veřejné správy vnitřní* (ministerstvo vnitra), *Súdny ústredný oznamovateľ* (ministerstvo spravodlivosti), *Vestník ministerstva pravosúdia* (ministerstvo spravodlivosti), *Zvestí ministerstva školstva a národnej osvety* (ministerstvo školství a národní osvěty), *Úřední zprávy ministerstva dopravy a veřejných prací* (ministerstvo dopravy a veřejných prací), *Vestník pre slovenské železnice a plavbu* (ministerstvo dopravy a veřejných prací), *Úřední list riaditeľstva slovenských železníc v Bratislave* (ministerstvo dopravy a veřejných prací), *Úřední list riaditeľstva pošty a telegrafov v Bratislave* (ministerstvo dopravy a veřejných prací), *Osobný vestník ministerstva národnej obrany* (ministerstvo obrany), *Vecný vestník ministerstva národnej obrany* (ministerstvo obrany), *Dôverný vestník ministerstva národnej obrany* (ministerstvo obrany) a navíc *Věstník poštovní spořitelny*.

V zákoníku měly být vyhlášovány zákony a další akty. Nepřipouštěla se jiná forma publikace. Vláda mohla také vydat usnesení o překladu zákoníku do jazyka národnostních skupin. Za dodání částek se platilo, ale zvláště chudé obce mohly být župním úřadem od této povinnosti osvobozeny, nebo jim mohl být výtisk na návrh župního úřadu dodáván zdarma. Texty předpisů se umísťovaly v místnostech obecního úřadu nebo v obecních knihovnách.

Úředním periodikem na podzákoně úrovni v justičních věcech byl *Súdny ústredny oznamovateľ* vydávaný ministerstvem spravedlnosti. Měly se v něm zveřejňovat všechna oznámení (vyhlášky) soudů, justičních úřadů, ministerstva spravedlnosti a ústavů podřízených, které bylo třeba zveřejnit na základě zákonů či jiných platných právních předpisů a zvyklostí.

Vyhlašování slovenských předpisů po roce 1944 a Sbíрка nařízení SNR

Již v září roku 1944 byla na části území Slovenska ustavena Slovenská národní rada v Banské Bystrici, která podle svého nařízení vykonávala „celou“ zákonodárnou, vládní a výkonnou moc na Slovensku.⁵⁷ Zákonodárnou moc mělo vykonávat Plénium SNR. Zároveň byla zavedena recepce právního řádu, když všechny zákony, nařízení a opatření měly zůstat v platnosti, pokud neodporovaly republikánsko-demokratickému duchu. Je třeba zdůraznit, že tento revoluční orgán měl v této době faktickou moc pouze nad částí území. Z toho důvodu sbírka nemohla mít oficiální status, alespoň do jejího potvrzení na centrální úrovni v znovuobnoveném československém státě po květnu 1945.⁵⁸

Od 1. září 1944 byla tak zřízena *Sbierka nariadení Slovenskej národnej rady (Sb. n. SNR)*,⁵⁹ kde byly vyhlášovány akty vydané v zákonodárné působnosti SNR a další akty nižší exekutivní úrovně jako vyhlášky⁶⁰ nebo vykonávací nařízení.⁶¹ První částka sbírky byla vydána 15. září 1944. Tento první ročník (1944) obsahoval pouze 10 částek.⁶²

K působnosti vydávat předpisy ve formě nařízení je třeba dodat, že přechodně po roce 1945 ji dostal působnost také Sbor pověřenců.⁶³ Pokud nebylo výslovně jinak určeno, tato nařízení nabývala účinnosti dnem vyhlášení ve sbírce. Sbíрку redigoval úřad

⁵⁷ § 1-2 nařízení Slovenské národní rady č. 1/1944 Sb. n. SNR, o vykonávání zákonodárné, vládní a výkonné moci na Slovensku, ze dne 1. září 1944.

⁵⁸ Každopádně o zákonodárné pravomoci SNR nepadají pochyby alespoň ve slovenské odborné literatuře, jako např. MOSNÝ, L - HUBENÁK, L. (2008), s. 339, 343, dále také např. KÁLES, Legislatívna činnosť Slovenskej národnej rady v období Slovenského národného povstania, *Právny obzor*, 1972, číslo 1, s. 25 nebo REBRO, K. Niekoľko úvah o výkone zákonodárnej moci SNR za SNP. *Právny obzor*, 1974, číslo 7-8, s. 638-656.

⁵⁹ Nařízení SNR č. 2/1944 Sb. n. SNR, ze dne 1. září 1944, kterým se upravuje vyhlášování nařízení SNR.

⁶⁰ Např. vyhláška pověřence pro finance ze dne 12. července 1946, č. 93/1946 Sb. n. SNR, částka 19.

⁶¹ Např. vykonávací nařízení Sboru pověřenců ze dne 7. ledna 1946, č. 4/1946 Sb. n. SNR, částka 2, s. 4.

⁶² Ročník 1944 – 1989 předpisů na 25 stranách, 1945 – 142 předpisů/ 213 stran, 1946 – 118/189, 1947 – 94/90, 1948 – 58/68, 1949 – 99/109, 1954 – 10/48, 1956 – 4/14, 1957 – 4/10, 1958 – 10/28, 1959 – 6/13. Tisk probíhal v tiskárně Pravda v Bratislavě.

⁶³ Podle nařízení SNR č. 95/1945 Sb. n. SNR ze dne 23. srpna 1945, více viz VOJÁČEK, L. Zákonodárství SNR 1944 – 1989. In MALÝ, K. – SOUKUP, L. (eds.). *Vývoj práva v Československu v letech 1945 – 1989*. Praha : Karolinum, 2004, s. 635-689.

předsednictví SNR a administroval úřad předsednictví Sboru pověřenců. V ročníku 1945 vyšlo další nařízení, kterým si dávala SNR na Slovensku zákonodárnou pravomoc, kromě případů celostátní povahy, a vykonávala ji ale „*ve shodě*“ s prezidentem a vládou.⁶⁴

Po válce v roce 1945 mělo být již v rámci obnovené společné republiky upraveno vydávání slovenských předpisů zvláštní samostatnou publikační normou, jak předpokládal ústřední publikační zákon z roku 1945.⁶⁵ Na Slovensku to bylo provedeno novým zvláštním publikačním předpisem z roku 1946 (rušícím publikační normy z roku 1944, které zaváděly sbírku nařízení a úřední věstník).⁶⁶

Na ústavní úrovni pak byla v roce 1948 novou Ústavou 9. května zavedena zákonodárná působnost Slovenské národní rady ve vymezených věcech. Nositelem a vykonavatelem státní moci na Slovensku měly být slovenské národní orgány.⁶⁷ Sbor pověřenců (či pověřenci) měl vydávat podzákonná nařízení.

Na zákonné centrální úrovni byla od roku 1948 novou publikační normou potvrzena původní samostatná sbírka se slovenskou působností – *Sbierka zákonov Slovenskej národnej rady* (se zkratkou „*Sb. SNR*“).⁶⁸ Sbírka byla přetransformována z původní Sbírký nařízení SNR v průběhu ve formě zákonů na slovenské úrovni, jelikož byla také prvně v historii československého státu výslovně dána zákonodárná působnost slovenskému orgánu.⁶⁹

Ve sbírce měly být vyhlášovány zákony Slovenské národní rady a nařízení sboru pověřenců a nařízení pověřenců. Vedle toho měly být publikovány jiné obecné právní předpisy vydávané sborem pověřenců, pověřenci (pověřenectvy) nebo jinými orgány, jejichž působnost se vztahovala jen na území Slovenska. Navíc měly být zveřejňována také jiná obecná opatření exekutivních orgánů, vyžadoval-li to zákon nebo povaha věci.

První částka nové sbírky ze srpna 1948 byla ve skutečnosti částkou jedenáctou původní sbírky a poslední ročník staré sbírky se stal zároveň prvním ročníkem sbírky nové (1948). Kromě zákonů SNR vycházely v praxi ve sbírce především nařízení Sboru pověřenců,⁷⁰ vyhlášky pověřenectví nebo vyhlášky pověřenců samotných.⁷¹

Na ústavní úrovni byl systém slovenských ústředních orgánů znovu řešen normou z roku 1956 o slovenských národních orgánech.⁷² Ta definovala Slovenskou národní radu jako orgán národní státní moci na Slovensku a do její působnosti zejména patřilo usnášet

⁶⁴ Nařízení SNR ze dne 21. dubna 1945, č. 30/1945 Sb. n. SNR, o zákonodárné moci na Slovensku.

⁶⁵ § 8 dekretu č. 19/1945 Sb. II, o Sbírce zákonů a nařízení republiky Československé, ze dne 23. června 1945.

⁶⁶ Nařízení SNR č. 116/1946 Sb. n. SNR.

⁶⁷ Čl. IX. Ve spojení s § 111 ústavního zákona ze dne 9. května 1948, č. 150/1948 Sb., Ústava Československé republiky.

⁶⁸ § 9 zákona č. 214/1948 Sb., zákon o sbírkách zákonů, ze dne 21. července 1948.

⁶⁹ Vydavatelem zajišťujícím redakci i administraci se stalo pověřenectví vnitra sídlící ve vládní budově na Vajanského nábřeží v Bratislavě. Redakci a administraci provádělo také pověřenectví vnitra a tisk Státní knihtiskárna v Bratislavě.

⁷⁰ Např. nařízení Sboru pověřenců ze dne 4. listopadu 1948, č. 26/1948 Sb. n. SNR (Sb. SNR), o vynětí půdohospodářského majetku osob maďarské národnosti z konfiskace.

⁷¹ Např. vyhláška pověřence financí ze dne 4. února 1949, č. 15/1949 Sb. SNR, o zvýšení blanketního poplatku u tuzemských nákladních listů.

⁷² Ústavní zákon ze dne 31. července 1956, č. 33/1956 Sb., o slovenských národních orgánech.

se na zákonech SNR. Vedle toho na podzákoně úrovni mohla být vydávána Sborem pověřenců (nebo samotnými pověřenci) nařízení k provedení zákonů.⁷³ Na tuto úpravu navázala nová speciální publikační norma pro Slovensko z roku 1956.⁷⁴ Nová úprava v podstatě kopírovala úpravu z centrální publikační normy z roku 1948, jméno bylo pozměněno na *Zbierka zákonov Slovenskej národnej rady (Zb. SNR)*.

Ve sbírce měly být vyhlášovány právní předpisy přijaté slovenskými orgány. Konkrétně to měly být druhy předpisů jako zákony a nařízení pověřenců. Vedle toho měly být publikovány i další všeobecné právní předpisy (nebo jiná opatření) vydaná SNR, Sborem pověřenců, pověřenectvy, pověřenci nebo jinými orgány s působností na území Slovenska, pokud to předepisoval zákon nebo povaha věci.⁷⁵

Na Slovensku speciálně ukončila činnost Sbírkou zákonů SNR publikační norma z roku 1959, která stanovila, že zákony SNR a další předpisy vydané slovenskými orgány se budou napříště vyhlášovat pouze v centrální sbírce zákonů.⁷⁶ Samostatná sbírka zákonů platných pro slovenské území tak ukončila svoji činnost ke konci roku 1959. Její objem byl velmi nízký, i z důvodu nevelké zákonodárné aktivity. Ročně vycházelo jen několik předpisů, z toho pouze několik samotných zákonů SNR a ve zbytku podzákoně předpisy.⁷⁷

Samostatná sbírka zákonů (nařízení) určené pro slovenskou část společného státu tak fungovala od roku 1944 do roku 1959 a byla určena k vyhlášení obecně závazných předpisů přijímaných zvláštními slovenským zákonodárným orgánem (SNR) nebo aktů vydávaných slovenskými exekutivními orgány (Sborem pověřenců).

Po roce 1960 samostatné publikační prostředky obecně závazných právních předpisů přijímaných a vydávaných slovenskými orgány zanikly. Jako centrální publikační nástroj obecných předpisů fungovala pro celý stát až do konce společného státu sbírka zákonů.

Úřední vestník

Jako další úřední publikační prostředek, a to obecných právních předpisů na nižší úrovni, byl zřízen na nově osvobozeném slovenském území v roce 1944 *Úřední vestník* (zkratka *Ur. v.*), který byl vydáván a redigován Úřadem předsednictví Slovenské národní rady.⁷⁸

V tomto úředním periodiku se měly vyhlášovat „*právne predpisy, okrem nariadení Slovenskej národnej rady, oznamy, vyhlášky, obežníky, opatrenia, rozhodnutia, usnesenia, príkazy...*“ a obdobné předpisy vydané Slovenskou národní radou, předsednictvem

⁷³ § 90 ústavního zákona č. 150/1948 Sb., Ústava československé republiky.

⁷⁴ Zákon SNR ze dne 3. srpna 1956, č. 2/1956 Zb. SNR, o Sbírce zákonů SNR.

⁷⁵ § 1 zákona č. 2/1956 Sb. SNR.

⁷⁶ Zákon SNR ze dne 15. prosince 1959, č. 6/1959 Zb. SNR, o uveřejňování zákonů SNR a předpisů vydaných k jejich provedení.

⁷⁷ Např. nařízení Sboru pověřenců č. 3/1952 Sb. SNR, částka 2, s. 1 nebo nařízení Sboru pověřenců pod č. 1/1957 Zb. SNR, částka 1, s. 1.

⁷⁸ Nařízení SNR ze dne 8. září 1944, č. 10/1944 Sb. n. SNR, o vydávání Úředního vestníka. Výslovně derogovalo starší publikační normu z doby slovenského státu.

SNR, pověřenctvy, státními úřady, soudy, státními podniky a ústavy nebo veřejnoprávními korporacemi,⁷⁹ pokud bylo nařízené jejich zveřejnění v tomto věstníku nebo měly být uvedeny ve všeobecnou známost.

Věstník byl systematicky zařazen o úroveň níže než sbírka nařízení a měl publikovat všechny ostatní obecné právní předpisy. Autory všeobecně závazných předpisů mohly být nejen exekutivní orgány, ale i jiné veřejnoprávní subjekty. Obsahoval část normativní vyhlášující obecné předpisy a část oznamovací (ediktální), kde byla publikována např. jmenování, dražební oznámení, umožňovací řízení, prohlášení za mrtvé, valná shromáždění, konkurzy, zápisy z podnikového registru jako zřízení podniku, změny jména nebo likvidace.⁸⁰

V praxi byly kromě předpisů vydaných pověřenctvím nebo samotným pověřencem (jako vyhlášky nebo opatření⁸¹ či oběžníky), také publikovány (resp. republikovány) i podzákoně přepisy vlády, centrálních ministerstev a jiných ústředních orgánů.⁸²

Úvodním předpisem slovenského úředního věstníku v jeho prvním ročníku (1944) se stala publikační norma – nařízení o vydávání Úředního věstníku. Výslovně rušila předchozí publikační normu slovenského státu z roku 1940. První číslo (částka) vyšlo dne 12. září 1944 v Banské Bystrici. V tomto úvodním ročníku vyšlo pouze pět čísel.⁸³ Věstník byl vydáván úřadem předsednictva SNR plnicím funkcí redakční a administrační.

V ročníku 1945 byl věstník nově rozdělen na část normativní a část všeobecnou. Na počátku roku vycházel ještě v Košicích, ale s redakcí a administrací již umístěnou v Bratislavě.⁸⁴ Od konce května již byl věstník vydáván kompletně v Bratislavě předsednictvem Sboru pověřenců.

Potvrzení statutu zvláštního slovenského úředního věstníku přišlo na počátku roku 1950 na základě centrální publikační normy z prosince 1949 určené pro nižší předpisy. Věstník byl určen jako „úřední list pro Slovensko“ a vydáván pověřenctvem vnitra (stejně jako Sběrka zákonů SNR).⁸⁵

V tomto úředním slovenském listě měly být vyhlášovány obecné právní předpisy, jejichž územní platnost se vztahuje na obvod nepřesahující území Slovenska. Dále měla také být vyhlášována rozhodnutí, opatření, usnesení a sdělení soudů a veřejných úřadů (orgánů) s působností celostátní (a těch s působností pouze na Slovensku), která bylo třeba uvést ve veřejnou známost jen na tomto území. Týkalo se obdobných aktů Slovenské národní rady a jejího předsednictva, sboru pověřenců a jeho členů.

⁷⁹ § 1 nařízení SNR č. 10/1944 Sb. n. SNR.

⁸⁰ Např. ročník Úřední věstník, ročník 1947, číslo 1, s. 17.

⁸¹ Např. opatrenie Povereníctva práce a sociálnej starostlivosti a Povereníctva vnitra z 30. června 1949, publ. pod č. 657/1949 Úr. v., strana 1452, ročník 1949.

⁸² Později byla vydána novela nařízení o vydávání úředního věstníku, viz nařízení SNR ze dne 26. září 1944, č. 26/1944 Sb. n. SNR, o změně nařízení o vydávání Úředního věstníku.

⁸³ První ročník (1944) měl pouze 5 čísel (částek), 17 předpisů na 25 stranách. Tisk v prvním ročníku 1944 obstarala tiskárna Grafia z Banské Bystrice.

⁸⁴ Ještě číslo 5 ze dne 25. dubna 1945 vyšlo v Košicích a další číslo 6 již vyšlo v Bratislavě s redakcí na Hodžově náměstí. Tisk v prvních číslech ročníku 1945 zajistila pak tiskárna Alžbeta v Košicích, později tiskárna Pravda v Bratislavě.

⁸⁵ Zákon č. 260/1949 Sb., o úředních listech.

Kromě této skupiny originálně vyhlášených předpisů měly ve věstníku být republikovány v původním nebo úředním slovenském znění i obecné právní předpisy původně vyhlášené česky v Úředním listě I. Vyžadoval-li to veřejný zájem měly být také republikovány i jiné předpisy.

Úradný vestník byl vydáván vydával ve dvou samostatných dílech. kdy do prvního dílu (Úradný vestník I, zkratka Ú. v. I) se začleňovaly obecné právní předpisy a slovenská znění předpisů vyhlášených v Úředním listě. Do druhého dílu (Úradný vestník II, zkratka Ú. v. II) byla zařazována zejména soudní vyhlášení, zejména v řízení exekucním, konkursním a vyrovnacím, ve věcech zápisů do rejstříku obchodního (firemního) a společenstevního, v řízení umořovacím, v řízení o zbavení svéprávnosti, v řízení o prohlášení za mrtvého, v řízení trestním, vyhlášení o zřízení opatrovníka, vyhlášení veřejných soutěží, rozhodnutí ve věcech tiskových.

Od ročníku 1952 se dělení na díly opět zrušilo a počala být vydávána *Príloha Úradného vestníka*, která nahradila oznamovací část. Ale i v rámci normativní části nyní stále byly publikovány texty, které nebyly obecnými předpisy (jako např. „úradné oznámenia“ nebo cenové předpisy). Úřední oznámení se netýkala pouze ústředních slovenských exekutivních orgánů jako pověření, ⁸⁶ ale i z okresních a krajských výborů z celé republiky ⁸⁷ či vydání předpisů v centrální sbírce zákonů. ⁸⁸

Poslední ročník věstníku vyšel pro rok 1959, kdy v souvislosti s novým principem centrální publikace předpisů zanikly samostatné slovenské sbírky. Tento publikační prostředek sloužil po dobu své existence od roku 1944 do roku 1959 k originálnímu vyhlášení obecných právních předpisů nižšího stupně vydávaných exekutivních orgánů s působností pouze pro území Slovenska a zároveň v něm byly republikovány další již dříve vydané předpisy.

Vedle úředního věstníku publikujícího obecné právní předpisy vycházely v této době ještě speciální resortní publikační prostředky jako např. *Vestník Povereníctva dopravy* (původně v letech 1945 – 1946 vycházející po jménem *Úradný list Povereníctva SNR pre dopravu a verejné práce* nebo *Vestník Povereníctva dopravy*), které fungovaly až do roku 1960, či na krátkou dobu vycházející po válce *Poštový vestník Povereníctva pre pošty*.

Funkce těchto publikačních prostředků nižší úrovně byla podle všeho směřována k republicaci již vydaných podzákoných předpisů, dalších obecných resortních předpisů či originálnímu vyhlášení dalších specifických aktů. K závaznému formálnímu vyhlášení obecně závazných předpisů nižší právní síly byly totiž primárně určeny v této době pouze sbírky zákonů či úřední list.

⁸⁶ Např. úřední oznámení z Pověření školství, věd a umění o zřízení přírodní rezervace na kopci Lupka a přírodní rezervace Jeskyně sv. Svorada v Dražovicích u Nitra a zřízení přírodní rezervace Gaštanica v kat. území Jelenec v okrese Zlaté Moravce, Úradný vestník, ročník 1952, částka 35, strana 278.

⁸⁷ Jako např. úřední oznámení z Krajského národního výboru v Karlových Varech – Územní změny, Úradný vestník, ročník 1955, částka 130.

⁸⁸ Např. Úradný vestník, ročník 1952, číslo 87, strana 622.

Změny ve vyhlášení po roce 1960

Nový systém vyhlášení předpisů potvrdila na ústřední úrovni i centrální publikační norma z roku 1959, která zavedla od počátku roku 1960 jiná pravidla vyhlášení.⁸⁹ Ve sbírce zákonů začaly být vyhlášovány zákony SNR a obecné právní předpisy, které k jejich provedení vydá sbor pověřenců a jeho členové, pověřenectva a jiné ústřední slovenské úřady a orgány.⁹⁰ Nová ústava z roku 1960 také upravila způsob vyhlášení předpisů.⁹¹ Zákonnodárná pravomoc v příslušných věcech zůstala zachována Slovenské národní radě, ale vyhlášení těchto aktů i dalších předpisů probíhalo již jen v centrálních sbírkách předpisů.

Se změnami publikace od počátku roku 1960 nastaly i posuny ve vydávání nižších publikačních prostředků. Vydávání slovenského Úředního vestníku bylo ukončeno. Název centrálního úředního listu byl změněn na *Ústřední list Republiky československé* (zkratka *Úřední list*), později *Úřední list československé socialistické republiky*, který měl českou a slovenskou verzi.

Slovenskou verzi pod názvem *Úřední list Československej Socialistickej Republiky* mělo na starosti pověřenectvo spravedlnosti (od ročníku 1961 odbor SNR pro spravedlnost). S novou publikační normou, platnou od počátku roku 1962, byla ukončena činnost Úředního listu ke konci roku 1961.⁹²

Jako nástupce centrálního úředního listu byl později od roku 1967 zřízen nový publikační prostředek na úrovni věstníku – *Ústřední věstník ČSSR*. Po vzniku federace byl rozdělen na dva republikové věstníky – *Ústřední věstník ČSR* a *Ústřední věstník SSR*, které publikovaly resortní podzákoné předpisy.

Závěr

Po vzniku společného československého státu v roce 1918 vycházely pro území Slovenska pouze samostatné slovenské úřední publikační prostředky ve formě úředních periodik či podzákoných publikačních prostředků. V jejich rámci byly vyhlášovány podzákoné předpisy či další akty slovenských exekutivních orgánů nebo byly v jejich rámci také republikovány již dříve vydané centrální předpisy. Vedle toho navíc po vzniku republiky pokračovalo i vydávání specifických župních úředních periodik.

Na centrální úrovni sbírky zákonů vycházela v době první republiky slovenská verze sbírky ve formě úředního překladu. Autentické byly pouze předpisy vyhlášené ve slovenštině přímo v centrální sbírce zákonů od konce roku 1921.

Až se vznikem slovenského státu v roce 1939 se poprvé objevila sbírka ve formě zákoníku a počaly být přijímány a vyhlášovány původní zákony slovenskými orgány. Po

⁸⁹ Zákon č. 77/1959 Sb., o Sbírcě zákonů a Úředním listě, ze dne 18. prosince 1959.

⁹⁰ Více k publikaci předpisů po roce 1945 viz KRÁLÍK, L. Tradice publikace práva a sbírky právních předpisů. *Archivní časopis* (v tisku).

⁹¹ Čl. 52 ústavního zákona ze dne 11. července 1960, č. 100/1960 Sb., Ústava československé socialistické republiky.

⁹² Zákonné opatření předsednictva Národního shromáždění č. 4/1962 Sb., o vyhlášení zákonů a jiných právních předpisů, ze dne 10. ledna 1962.

roce 1944 byly zřízeny nové publikační sbírky Slovenskou národní radou, která si přisvojila zákonodárnou působnost.

Samostatné slovenské sbírky v rámci společného státu byly ukončeny ke konci roku 1959. Zákony a další obecně závazné předpisy slovenských orgánů pak již vycházely pouze v rámci centrální sbírky zákonů.

Literatúra

- KÁLES. Legislatívna činnosť Slovenskej národnej rady v období Slovenského národného povstania, *Právny obzor*, 1972, číslo 1, s. 25
- KRÁLÍK, L. Moravský zemský zákoník. *Moderní dějiny*, 2016, ročník 24, číslo 2, s. 97-11
- KRÁLÍK, L. Slezský zemský zákoník. *Acta Universitatis Carolinae Iuridica*, 2017, ročník LXIII, číslo 1, s. 25-36
- KRÁLÍK, L. Český zemský zákoník. *Právnik*, 2017, číslo 9, s. 783-798
- KRÁLÍK, L. Podkarpatská Rus a sbírky předpisů. *Správní právo*, 2017, ročník L, číslo 1, s. 29-43
- KRÁLÍK, L. Říšský zákoník a počátky formální publikace. *Právní rádce*, 2018, č. 9 s. 64-69
- KRÁLÍK, L. Sbirka zákonů a publikace předpisů po roce 1918 (připraveno do tisku)
- KRÁLÍK, L. Tradice publikace práva a sbírky právních předpisů. *Archivní časopis* (v tisku)
- LAŠTOVKA, K. K problému publikace všeobecných právních norem. *Právny obzor*, 1936, ročník XIX, č. 14, s. 393-405
- LAŠTOVKA, K. Republikace právních norem předpřevratových. *Právny obzor*, 1936, ročník XIX, č. 14, s. 373-378
- MOSNÝ, L., HUBENÁK, L. *Dejiny štátu a práva na Slovensku*. Košice : Aprilla, 2008
- REBRO, K. Niekoľko úvah o výkone zákonodarnej moci SNR za SNP. *Právny obzor*, 1974, číslo 7-8, s. 638-656
- VOJÁČEK, L. Počátky nařizovací činnosti ministra s plnou mocí pro správu Slovenska (1918 až konec dubna 1919). *Právněhistorické studie, číslo 36*, Praha : Karolinum, 2003, s. 113-127
- VOJÁČEK, L. Zákonodárství SNR 1944 – 1989. In MALÝ, K., SOUKUP, L. (eds.). *Vývoj práva v Československu v letech 1945 – 1989*. Praha : Karolinum, 2004, s. 635-689